

Досвід Світового банку в підтримці сталого фінансування енергоефективності в державному секторі

Три практичні приклади з регіону Європи та
Центральної Азії: Вірменія, Болгарія та Хорватія

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Фен Лю

Старший спеціаліст з питань енергетики
Глобальна практика у сфері енергетики та
видобувних ресурсів

Київ, Україна

6 жовтня 2015 року

Зміст

- Що таке стало фінансування енергоефективності в державному секторі?
- Приклад 1: Вірменський фонд R2E2
- Приклад 2: Болгарський фонд з енергоефективності
- Приклад 3: Хорватська компанія НЕР ESCO
- Уроки, здобуті знову і знову

Що таке стало фінансування енергоефективності в державному секторі?

- Перехід від системи разових грантів / бюджетного фінансування до системи відновлюваних капіталовкладень (оборотного капіталу) на основі заощадження енергії
- Використання спеціальних контрактів на основі підвищення енергоефективності (ESPC) при реалізації проектів
- Залучення комерційного фінансування та участі приватного сектора

Вірменський фонд R2E2

- Фонд R2E2 був створений вірменським урядом у 2005 році з метою сприяння інвестиціям у відновні ресурси (R2) та енергоефективність (E2)
- У 2012 році фонд, за підтримки Світового банку, залучив кошти в розмірі 8,7 млн. дол. США (здебільшого внесок національного уряду) як капітал для інвестицій у енергоефективність у державному секторі з використанням оборотного механізму
- Загальна вартість схвалених проектів у сфері енергоефективності в державному секторі станом на вересень 2015 року: 8,7 млн. дол. США
- Успішна реалізація енергосервісних угод з державними суб'єктами

Основні аспекти діяльності з фінансування енергоефективності в державному секторі

Діяльність з фінансування енергоефективності в державному секторі була покликана усунути такі конкретні перешкоди та обмеження:

- Велика потреба в інвестиціях, однак обмежені грантові ресурси
- Традиційне боргове фінансування не доступне більшості державних суб'єктів
- Більшість державних суб'єктів не мають спроможностей для реалізації проектів
- Порядок державних закупівель перешкоджає укладанню прямих сервісних контрактів з приватними постачальниками енергетичних послуг
- Потенційні ризики стримують використання контрактів на основі підвищення енергоефективності

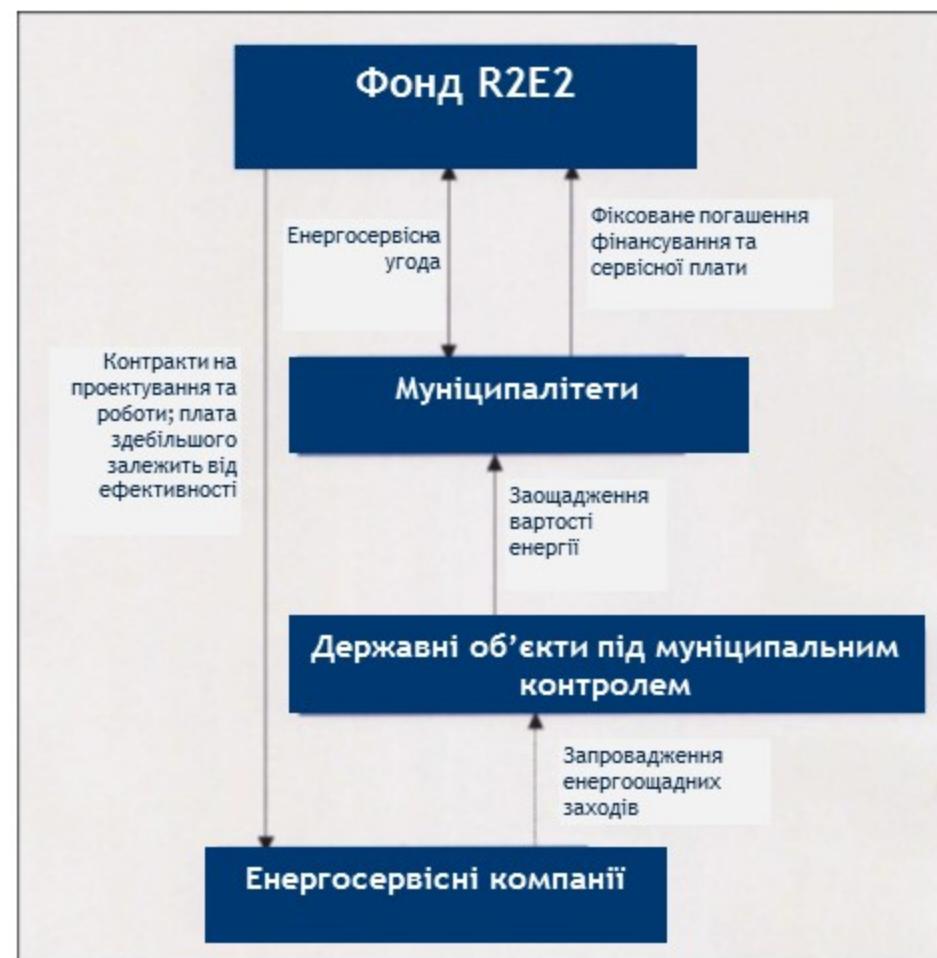
Діяльність з фінансування енергоефективності в державному секторі

- У центрі уваги – державні будівлі та вуличне освітлення
- Націлений на два типи клієнтів:
 - 1) Муніципалітети та юридично незалежні державні суб'єкти, що не залежать від державного бюджету
 - 2) Прийнятні соціальні об'єкти, які не є юридично незалежними і залежать від державного бюджету
- Скерування коштів шляхом укладання енергосервісних угод з клієнтом будь-якого типу

Фінансування інвестицій у енергоефективність муніципалітетів та юридично незалежних державних суб'єктів

- Фонд R2E2 укладає енергосервісні угоди та надає позики. Ці позики надаються у рамках ширшої енергосервісної угоди, згідно з якою R2E2 також надає додаткові послуги
- Позики вважаються муніципальним боргом з фіксованими зобов'язаннями щодо погашення, яке має бути здійснене за рахунок їх бюджетних асигнувань у наступні роки. Платежі з погашення розраховані таким чином, щоб позичальники погашали вартість інвестиції та сервісну плату з досягнутої економії енергії
- Фонд R2E2 надає такі послуги: визначення загального обсягу проектів з енергоефективності; розробка конкурсної документації; проведення закупівлі проектування та робіт від імені муніципалітетів; нагляд за будівництвом та введенням в експлуатацію; оплата послуг, наданих підрядниками (з позикових коштів); моніторинг проектів

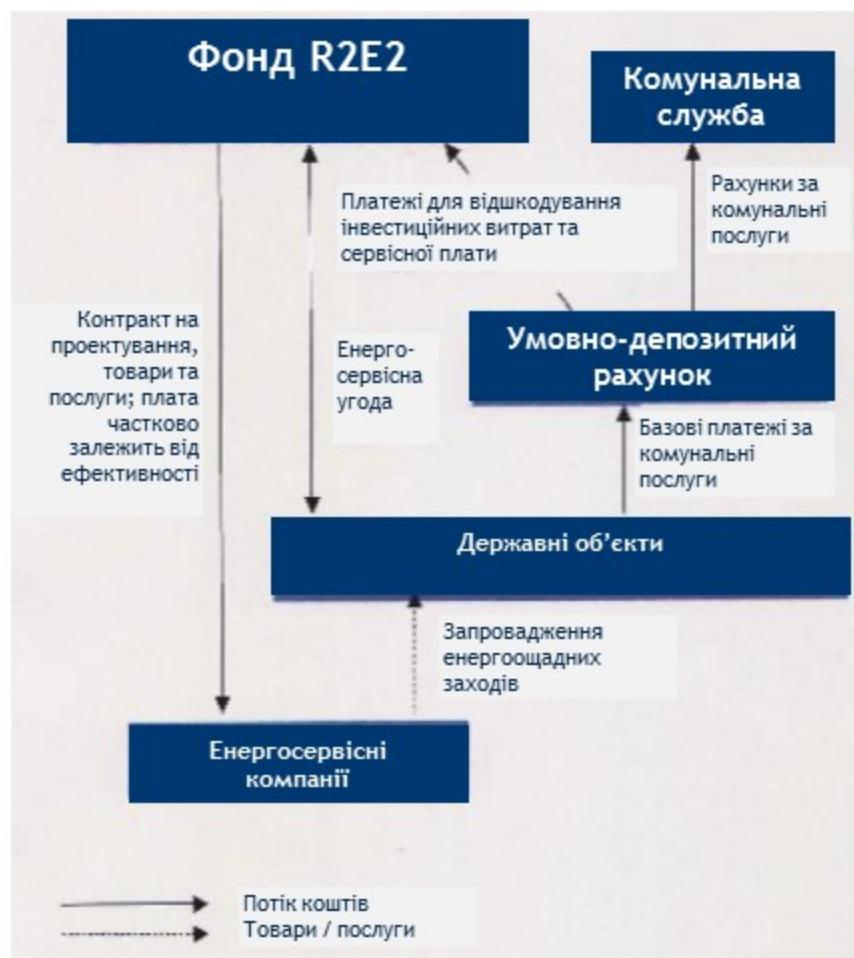
Енергосервісні угоди з державними суб'єктами, потік доходів яких не залежний від державного бюджету

Фінансування інвестицій у енергоефективність соціальних об'єктів, що залежать від державного бюджету

- Фонд R2E2 укладає енергосервісні угоди без надання жодних позик. За цією схемою фонд відповідає за реалізацію проектів з енергоефективності, а також управління енергетичними послугами бенефіціарів протягом періоду контракту
- Енергосервісні угоди укладаються на строк не більше десяти років і формулюються таким чином, щоб їх тривалість могла бути скоригована в разі, якщо Фонд R2E2 поверне собі свою повну інвестицію раніше чи пізніше
- У рамках енергосервісних угод державні об'єкти зобов'язані оплачувати базову вартість енергії протягом періоду угоди та необхідні коригування (наприклад, внаслідок збільшення опалюваної площи чи рівнів комфорту, збільшення тарифів, холоднішого ніж звичайно клімату)
- За рахунок цих платежів Фонд R2E2 сплачує рахунки за енергію (газ, мазут, електроенергію) від імені об'єкта та відшкодовує собі власні інвестиційні витрати та сервісну плату

Енергосервісні угоди з державними суб'єктами, потік доходів яких залежний від державного бюджету

Позитивний вплив та деякі проблеми реалізації

Реалізація схеми оборотного фонду з енергоефективності в державному секторі R2E2 була успішною й уряд планує збільшити її обсяг додатковими вливаннями капіталу.

Успішне застосування енергосервісної угоди та механізмів закупівель справило позитивний вплив на ринок. Фонду R2E2, після деяких проблем на ранньому етапі, пов'язаних із недостатньою кількістю учасників, з часом вдалося залучити їх більшу кількість, і на ринок вийшло декілька нових учасників.

Клієнти та будівельні фірми зараз чітко зауважують прозорість цього процесу та інтегровані в ньому стимули щодо максимізації заощадження енергії для всіх сторін.

Оцінка конкурсних пропозицій на основі чистої приведеної вартості сприяла високій конкуренції. Нові технології, такі як світлодіодні освітлювальні прилади та конденсаційні котли, пропонувалися на заміну більш традиційним технологіям. Так, замість необхідності розробки Фондом R2E2 обов'язкових технічних специфікацій, учасники конкурсу мали змогу запропонувати найкращі технічні рішення для заощадження енергії, і перемогу здобула пропозиція з найкращою вартістю.

Деякі проблеми реалізації, які варто відзначити:

- Очевидна чітка перевага схеми з повною енергосервісною угодою, в рамках якої бенефіціар одержує повністю безпроблемний процес. Досі всі проекти реалізовувалися з використанням такої схеми
- Близько 65 % проектних заявок були відхилені внаслідок невідповідності критеріям прийнятності, здебільшого в тому, що стосується рівня комфорту
- Стосовно цих відхилених заявок, потребувалися б певні інвестиційні субсидії чи грантова підтримка для повного погашення інвестиції протягом 10-річного періоду енергосервісної угоди виключно за рахунок заощаджень енергії

Болгарський фонд з енергоефективності (BEEF)

- Оборотний фонд з енергоефективності, створений у 2005 році за підтримки Світового банку
- Обслуговування державних, житлових та промислових (малі та середні підприємства) клієнтів
- Початкова капіталізація – 15 млн. дол. США (Глобальний екологічний фонд + інші)
- Загальна вартість профінансованих чи забезпечених гарантіями проектів протягом 2006-2013 років: 60 млн. дол. США
- Загальна вартість кредитів, наданих фондом протягом 2006-2013 років: 30 млн. дол. США

Продукти та послуги фонду

Фонд з енергоефективності та відновних джерел

Джерело: Дімітар Дуков, менеджер BEEF

Ринки та клієнти фонду

- Муніципалітети** – 57 % від загального обсягу портфелю. Типові проекти муніципалітетів: реконструкція з підвищеннням енергоефективності державних будівель, таких як школи, дитячі садочки та адміністративні будинки; реконструкція та модернізація вуличного освітлення
- Малі та середні підприємства** – 31 % від загального обсягу портфелю. Типові проекти: реконструкція з підвищеннням енергоефективності промислових будівель; заміна застарілого обладнання новим обладнанням з меншим споживанням енергії
- Інші, у тому числі університети, лікарні, житлові будинки** – 12 % від загального обсягу портфелю. Типові проекти: реконструкція з підвищенням енергоефективності закладів освіти, лікарень, житлових будинків

Результати

Кредити	Кількість проектів	% проектів	Вартість проектів (левів, млн.)	% вартості проектів	Вартість кредитів (левів, млн.)	% розміру фінансування
Муніципалітети	91	57 %	34,9	54 %	22,9	52 %
Корпоративні клієнти	50	31 %	17,4	27 %	12,3	28 %
Інші – лікарні, університети тощо	19	12 %	12,5	19 %	8,7	20 %
Разом:	160		64,8		43,9	
Гарантії		Кількість проектів	Гарантована початкова вартість проекту (левів, млн.)	Гарантована початкова сума (левів, млн.)		
Разом кредитних гарантій		32	23,4	3,8		
Портфельні гарантії за проектами енергосервісних компаній		29	17,5	0,6		
Часткові кредитні гарантії (за кредитними контрактами)		3	5,9	3,2		

Джерело: Дімітар Дуков, менеджер BEEF

Здобуті уроки

- Гнучкість структури проекту дозволяла BEEF пристосовуватися до мінливого середовища
- Технічна допомога розробникам у сфері енергоефективності та керівникам фондів є важливою
- Комерційні банки мають обмежену зацікавленість до співфінансування дрібних проектів з енергоефективності
- Болгарська фінансова спільнота не вбачала великої потреби в часткових кредитних гарантіях

Хорватська компанія НЕР ESCO

- Комунальна енергосервісна компанія була створена в 2003 році в рамках Хорватського проекту з енергоефективності за підтримки Світового банку
- Ключова діяльність: розробка, реалізація та фінансування енергосервісних проектів – проектів з енергоефективності з відшкодуванням витрат за рахунок заощадження енергії
- Реалізовано 60 проектів вартістю 20 млн. євро протягом 2003-2013 років
- Активна участь у проектах як державного сектора (освітлення громадських місць та модернізація будівель), так і приватного сектора (житлові та промислові об'єкти)

Переваги та недоліки комунальної енергосервісної компанії

Переваги: доступ до клієнтів, досвід, фінансування

Недоліки: обмеження внаслідок принадлежності до великої ієрархічної структури (наприклад, порядок схвалення проекту), вищі витрати, потреба дотримуватися процедур державних закупівель, неприйнятних для приватних клієнтів

Нові можливості: зобов'язання щодо забезпечення енергоефективності комунального підприємства

Здобуті уроки

Сприятливе регуляторне середовище має ключову важливість для подолання негативного ставлення до ризиків, створення рівних правил гри для розвитку конкурентного ринку енергосервісних компаній та забезпечення сталості енергетичних послуг

Два фактори, що ймовірно, перешкоджали створенню конкурентного режиму для енергосервісних компаній: (а) спеціальний статус НЕР ESCO як дочірнього підприємства національного енергетичного комунального підприємства НЕР; та (б) брак стандартизованих типових контрактів, бюджетних процедур та правил державних закупівель

Запровадження надійних засобів для перевірки заощадження енергії забезпечує чітку основу для спільного користування одержаними в результаті вигодами для бенефіціара та джерела фінансування і, таким чином, створює стимули для заходів із заощадження енергії

Недостатньо розвинуті засоби для моніторингу та перевірки свідчать про недостатню основу для користування вигодами від заощадження енергії, що, таким чином, створює негативні стимули для застосування моделі енергосервісних компаній

Кінцеві зауваження: Уроки, здобуті знову і знову

- Спеціальний оборотний фонд з енергоефективності в державному секторі є ефективним засобом подолання численних перешкод та обмежень у фінансуванні та реалізації проектів, особливо в недостатньо охопленому послугами муніципальному секторі
- Збільшення масштабу таких оборотних фондів з енергоефективності є складним внаслідок браку додаткового капітального фінансування і часто мінливої урядової підтримки
- Розвиток галузі приватних енергосервісних компаній вимагає рішучих заходів у сфері регуляторних реформ та державного сприяння, а досягнення результатів усе ще є довгостроковим процесом

Дякую за увагу!

THE WORLD BANK
BIRD-IDM | WORLD BANK GROUP